

TORRE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI
AKTIESELSKAP

**BERETNING FOR
DRIFSAARET 1927-28**

TOLVTE AARSBERETNING

FRA

STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI AKTIESELSKAP

DRIFSAARET 1. JULI 1927—30. JUNI 1928.

OSLO
EMIL MOESTUE A/S BOKTRYKKERI
1928

REPRÆSENTANTSKAPET 1927-28.

ORDFØRER: Statsraad Kr. Lehmkuhl.
VICEORDFØRER: Bankier Viktor Plahte.

Doktor Cato Aall,
Fabrikeier Joh. H. Andresen,
Skibsreder Chr. Borch,
Ingeniør G. Hartmann,
Bankchef G. Kamstrup Hegge,
Skibsreder A. F. Klaveness,
Statsraad Kr. Lehmkuhl,
Overretssakfører Iver Lund,
Bankchef D. E. Martens,
Brukseier Dr. Haavard Martinsen,
Kammerherre Haaken Mathiesen,
Bankier Viktor Plahte,
Bankchef E. Skogstad,
Doktor H. Sommerfelt,
Direktør Th. Thoresen.

SUPPLEANTER:

Overretssakfører Henrik Ameln,
Direktør Fr. Behrens,
Doktor Staal Eggen,
Ingeniør Bjarne Nissen,
Statsraad G. Robertson.

STYRET 1927-28:

FORMAND: Advokat Carl Lundh.
VICEFORMAND: Generalkonsul Morten Lind.

Ingeniør Johan Anker,
Direktør C. W. Eger,
Skibsreder Jacob Kjøde,
Generalkonsul Morten Lind,
Advokat Carl Lundh,
Advokat Kristen Nygaard,
Grosserer Trygve Wettre.

SUPPLEANTER:

Advokat Jens P. Heyerdahl,
Generalkonsul Rudolf Olsen.

DIREKTØR:

Ingeniør Karl Bay.

DISPONENT:

Halfdan Jacobsen.

Styrets beretning for driftsaaret

1. juli 1927—30. juni 1928.

HERVED fremlægges aarsberetning for 12te driftsaar fra 1. juli 1927 til 30. juni 1928 tillike med reviderte regnskaper, avsluttet pr. 30. juni 1928.

GRUBEDRIFTEN. Perioden omfatter selskapets 6te ordinære driftsaar. Den lønnede arbeidsstyrke ved gruberne paa Spitsbergen har utgjort ialt 443 personer. Desuten har der overvintret 68 kvinder og barn, saaledes at det samlede belæg var 511 personer. Arbeidsforholdene har været gode, likesaa tilgangen paa øvede folk.

Produktionen har i driftsaaret utgjort: 207 406.48 tons. Man hadde som nævnt i forrige beretning regnet med nogen økning i produktionen — iallefald til 215 000 tons — men produktionen blev ved driftsaarets slutning, i juni maaned, hemmet endel paa grund av et vandindsig i gruben, idet overflatevandet under sneløsningen banet sig vei til et enkelt parti av gruben gjennom nogen dype sprækkedannelser i det overliggende fjeld. Ogsaa i begyndelsen av det nye driftsaar, i juli maaned, voldte dette vandindsig endel vanskeligheter, men de er nu overvundet og ved de trufne forføininger skulde der i fremtiden ikke bli spørsmaal om videre ulemper.

SKIBNING OG KULSAIG. Som det vil fremgaa av forrige aarsberetning utgjorde kulbeholdningen ved driftsaarets begyndelse 1. juli 1927: 102 334.88 tons
Lægges hertil driftsaarets produktion: 207 406.48 tons
med fradrag av forbruket paa Spitsbergen: 7 462.05 »

199 944.43 »

faaes tilsammen: 302 279.31 tons

Av dette kvantum blev skibet:

Under sidste del av sommersesongen 1927, 1. juli—28. oktober 166 083.66 tons

og under første del av sommersesongen 1928, 2. juni—30. juni 40 095.86 »

206 179.52 »

hvorefter lagerbeholdningen pr. 30. juni 1928 utgjorde 96 099.79 tons

Da fjordisen iaar — i likhet med ifjor — syntes at skulle bli liggende længe blev isbryteren «Pasvik» leiet for at bryte raak til lastepladsen og skibningen kunde saaledes begynde den 2. juni. Isforholdene har i løpet av skibningssesongen været middels gode. Skibningen har foregaaet uten uheld. Sesongen iaar varte kun til den 15. oktober. Der var da ialt skibet 179 000 tons, hvorav vel 90 000 tons blev levert til Norges Statsbaner. Forøvrig har salg fundet sted til Nord-Norge og Bergen som vanlig, idet man dog ogsaa iaar, — i likhet med ifjor, — har maattet gaa til lagring i Norge av et kvantum paa henved 26 000 tons.

Kulprisene har været usedvanlig lave, hvad der hovedsaglig skyldes konkurrancen mellem England og Polen om kulmarkedet i de nordiske lande. Med støtte fra statens side, bestaaende i forhøiede inlandspriser og sterkt reducerede jernbanefrakter, kunde den polske kulindustri, som desuten nød godt av den billige arbeidskraft, optræ paa det skandinaviske kulmarked med rene dumpingpriser. Dette tvang England til yderligere at reducere de allerede tapbringende eksportpriser, hvad der atter blev mødt fra polsk side med yderligere reduktion. Paa det tidspunkt, da selskapets kul vanlig pleier at komme paa markedet, var situationen iaar den, at mens man nok kunde ha holdt den engelske konkurrance stangen, var det umulig at sælge de allerede producerte Spitsbergen-kul i konkurrance med de polske kul uten et betragtelig tap, likesom det var klart, at den fortsatte kuldrift vilde øke tapet. Saasnt styret var klar over betydningen og rækkevidden av den polske dumpingkonkurrance, fandt det at burde forelægge regjeringen spørmaalet om at finde midler og utveie til at opretholde den norske kulindustri paa Spitsbergen. Dette skjedde ved en henvendelse til regjeringen av 25. april d. a., hvori det paavistes, at kulindustrien i de kulproducerende lande i Europa forøvrig praktisk talt overalt for tiden nød direkte statsstøtte eller begunstigelser av anden art, og hvori der blev andrat om en tilsvarende støtte for norsk kulindustri.

Til dækning av det tap som navnlig konkurrancen med de polske kul vilde paaføre selskapet og som støtte for den fortsatte drift androg selskapet derfor om:

- A. 1) At der ved prisansættelserne for selskapets leverance til Jernbanen, hvor engelsk kulpris forutsattes lagt til grund, tilstaaes selskapet et tillæg av 15 % i medhold av bestemmelserne om beskyttelse av norsk produktion.
- 2) at der for det øvrige skibningskvantum iaar, ca. 110 000 tons, ydes selskapet en produktionspremie svarende til det beløp, som de ovennævnte 15 %'s tillæg for leverance til Statsbanene vil utgjøre pr. ton, hvilken beskyttelse antagelig vilde dreie sig om ca. kr. 200 000.—
- 3) at Staten medvirker til, at den statsunderstøttede dampskibsfart i størst mulig utstrækning dækker sit behov av selskapets kul.
- 4) at eksportavgiften eftergis.
- B. At Staten tilbakebetaler selskapet de hittil innbetalte renter ca. kr. 618 000.— for at anvendes som driftskapital og at Statens laan til selskapet indtil videre blir staaende rentefrit.

Det sidste krav er motivert ved at de Svalbard-selskaper som i aarenes løp har nydt offentlig støtte til sin drift — og hvis kul ved offentlige foranstaltninger har været solgt paa det norske marked i konkurrance med vort selskaps — efter regjeringens meddelelser til stortinget ikke har erlagt renter av de tilstaaete laan, mens derimot vort selskap helt til $\frac{30}{100}$ 1925 har betalt renter efter $\frac{1}{2}$ % over Norges Banks vexeldiskonto av det anlægslaan som Staten i sin tid ydet selskapet forat det efter regjeringens henstillen ikke skulde overdra et av sine felter til et utenlandsk selskap.

Andragendet blev forelagt stortinget gjennom St.prp. nr. 101 for 1928. I denne anfører Handelsdepartementet bl. a., at det dels av prinsipielle grunde og særlig fordi andragendet først var indkommet saa sent ikke kunde anbefale selskapets principale andragende om en produktionspremie. Stortinget, hvor saken behandledes den 14. juni iaar, fandt da i overensstemmelse med Finanskomiteens indstilling heller ikke at kunne ta standpunkt til dette spørmaal.

Selskapets andragende til regjeringen blev forøvrig imøtekommet forsaavidt punkt A 1) angaar, idet Statsbanene i medhold av bestemmelserne om beskyttelse for norsk produktion ved leverancer til det offentlige har tilstaaet selskapet et pristillæg paa de iaar leverte kul, som efter Statsbanernes beregning utgjør 13,3 %.

PRODUKTIONSUTGIFTERNE. Det er i driftsaaret lykkes at gjennomføre en reduktion i produktionsomkostningerne sammenlignet med fjoraarets av ca. 13 %. Bortset fra renter av gjælden som utgjør kr. 422 191.06 og et mindre beløp til vakt og vedlikeholdsutgifter i Grøn-fjorden viser derfor regnskapet, tiltrøds for de lave kulpriser, kun et mindre direkte tap paa selve driften av kr. 1 867.91. Gjennem den nyoprettede tarifoverenskomst, gjældende fra 1. oktober iaar, er der gjennomført en ny lønsreduktion svarende til faldet i leveomkostningerne, likesom der fortsatt vil skje andre reduktioner og besparelser som forsvarlig kan gjennomføres.

Da en sammenligning av produktionsforholdene mellem selskapets kuldrift paa Spitsbergen og kuldriften i Europa forøvrig er av interesse, hitsættes følgende tabel, som medfulgte selskapets andragende til regjeringen, og som omfatter lønninger pr. ton, produktion pr. mand pr. skift, fortjeneste pr. skift samt prisindexen i de respektive land:

	Lønninger pr. ton.	Prod. i ton pr. mand og skift	Lønninger pr. skift.	Prisindex (Cost of living septbr. 1927)
Spitsbergen	sh. 8/3	2.75	sh. 17.6	201
England	9/6	1.04	9/10	167
Tyskland (Ruhr)	8/4	1.12	8/7	147.1
Polen (Ober-Schlesien)	3/5	1.27	4/4	118.3

Til bedømmelse av kulmarkedet og kulindustriens stilling i England før krigen og etter var der i andragendet henvist til følgende tabel:

	Prod.omk.	D.C.B. fob.	Fortjeneste pr. skift	Prisindex.
1914	sh. 9/5.5	14/—	6/2.45	100
1927 (4.kv.)	14/10.21	13/3	9/10	167

Kulprisene i England er saaledes ca. 5 % lavere end før krigen mens lønningene og produktionsomkostningene er henholdsvis ca. 50 og 60 % høiere end før krigen.

Det blev i andragendet forøvrig redegjort for, at selskapets produktionsomkostninger med tillæg av frakt til Nord-Norge vilde ligge ca. 1 shilling pr. ton lavere end tilsvarende utgifter paa engelske kul og med tillæg av frakt til det øvrige Norge omtrent i samme høide.

Herav vil det fremgaa, at vort selskap under normale forhold, hvorunder man maa regne med at salgsprisene iethvertfald skal dække produktionsomkostningene, vil kunne være konkurrancedyktig med den britiske kulindustri.

NYE ANVENDELSER FOR KULLENE. Styret har med stor opmerksomhet fulgt det arbeide, som for tiden paagaar vedrørende metoderne for oljeutvinding av kul og for kulpulverfyring. Til begge disse anvendelser er selskapets kul fortrinlig skikket, dels paa grund av deres store oljeholdighet og dels paa grund av deres lave askegehalt og høie indhold av flyktige bestanddele. Der paagaar for tiden prøver med selskapets kul i tilslutning til allerede tidligere foretagne prøver og analyser.

ANLÆGSARBEIDET. Der er foretat en mindre utvidelse av kjølevandsledningen fra sjøen til kraftstationen som tillikemed grubens videre ekvipering er belastet anlægskonti med tilsammen kr. 40 084.73. Som det vil fremgaa av omstaaende gevinst- og tapskonto er grubens opfaring i driftsaaret avskrevet med kr. 65 037.84.

I GRØNFJORDEN har der været uforandret vakthold.

HARSTADKONTORET holdes nu kun i drift under skibningssesongen og umiddelbart forut for denne.

S/S «FORSETE» forfaltt iaar til besigtigelse. Da de utgifter som vilde være forbundet med at opretholde en klasse, som tillot passagerbefordring, vilde bli uforholdsmessige, er skibet

besluttet solgt, idet det — med den i de senere aar gennemførte trafikordning — heller ikke er nødvendig for selskapet at ha eget skib for arbeider- og varetransport. Som følge herav er der paa «Forsete» avskrevet kr. 40 000.—

Av gevinst- og tapskonto vil det fremgaa, at aarets driftsunderskud har utgjort: kr. 433 820.79
som fradrag saldo fra forrige aar: » 12 773.33

gir kr. 421 047.46

Lægges hertil de opførte avskrivninger med: kr. 112 430.88

med fradrag av overskuddet av butikens drift: » 427.57

» 112 003.31

fremkommer som underskud: kr. 533 050.77

som foreslaaes overført i ny regning.

Heller ikke iaar har der været anledning til at foreta avskrivninger paa selskapets eiendomme og anlæg.

Gjælden til selskapets to hovedkreditorer, Staten og Centralbanken for Norge, er ogsaa iaar øket med de i driftsaaret beregnede renter.

*Oslo, i styret for STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI, Aktieselskap
den 9. november 1928.*

Carl Lundh,
formand.

Morten Lind,
viceformand.

Johan Anker,

C. W. Eger,

Jacob Kjøde,

Kristen Nygaard,

Trygve Wettre.

Karl Bay.

Foranstaaende aarsberetning med vedheftede utdrag av Gevinst- og Tapskonto og Generalbalance er godkjendt i repræsentantskapsmøte idag til fremlæggelse paa generalforsamlingen med indstilling om at der bevilges styret decharge for regnskapene og forretningsførselen.

Den ordinære generalforsamling besluttedes avholdt torsdag den 29. november d. a. kl. 1 em. i Oslo Handelsstands Forenings lokaler.

Oslo den 10 november 1928.

Kr. Lehmkuhl.

Repræsentantskapets ordfører.

GEVINST- OG TAPS-KONTO

Produktionskonto	kr. 2 230 333.87		
Omkostningskonto	» 239 570.81		
Brandassurance	» 17 294.80		
Transport av arbeidere og funkt. samt arb. feriegodtgjørelse. »	97 722.40		
Sykehusets drift..... »	31 570.89		
Skade- og sykeforsikring »	75 634.17		
Rentekonto	» 422 191.06		
Skatter	» 10 653.03		
Kulavgift til staten..... »	24 478.33		
Arbeidernes fond (Butikkens drift)	» 427.57		
Grøn fjorden, særskilte utgifter »	9 761.82	kr. 3 159 638.75	
<i>Avskrivninger:</i>			
Grubens opfaring	kr. 65 037.84		
S/S «Forsete»	» 40 000.00		
Utestaaende fordringer	» 7 393.04	» 112 430.88	
		kr. 3 272 069.63	
			kr. 3 272 069.63
			» 533 050.77
			kr. 3 159 638.75
			» 2 725 817.96
			» 433 820.79
			kr. 3 159 638.75
			» 427.57
			» 427.57

Oslo 30. juni 1928.
8. novbr. 1928.

Carl Lundh,
formand.
Morten Lind,
viceformand.
Johan Anker,
C. W. Eger,
Jacob Kjøde,
Kristen Nygaard,
Trygve Wettre,

O. A. Bergquist

